

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De beneficiis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

De Actionibus & judiciis in causa Beneficiorum. Tit. 1

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62028)

LIBER DECIMUS.

TITULUS I.

De Actionibus & iudiciis in causis Beneficiorum.

SUMMARI A.

1. <i>Lites Beneficiorum ferè sunt infinitæ.</i>	7. <i>Simplex Citatio an interrumpat præscriptionem.</i>
2. <i>Pertinent aut ad proprietatem, aut ad possessionem.</i>	8. <i>Lis per quales pendeat modos.</i>
3. <i>Controvertitur etiam, an Beneficium sit litigiosum an pacificum. Controversia habens effectus magnos: Et quales.</i>	9. <i>Quoad Actorem pendet per nudum Citationis decretum.</i>
4. <i>Pacificè quis possideat Beneficium.</i>	10. <i>Plus requiritur, ut quis dicatur Possessor pacificus.</i>
5. <i>Litigiosum Beneficium quid.</i>	11. <i>Litigiosi vitium, collitigantem, non tertium, afficit.</i>
6. <i>Litis pendentiam que faciunt.</i>	12. <i>Quis dicatur esse in lite.</i>
	13. <i>Litis contestatio quid.</i>
	[Xxx] 2
	14. <i>Fit</i>

14. Fit & per negationem iudiciale.
15. Omnis de beneficio controversia, aut de possessore est, aut de petitorio.
16. Movet Utramq, præsupponens se habere Titulum.
17. Aliquando & agitur petitorio de rebus ad Titulum pertinentibus: quod non huius loci.
18. Potest & de proprietate & possessione simul agi.
19. Solet prius agi de possessione.
20. De ea, & Civili & Canonico jure, tria trahuntur Interdicta.
21. Interdicto adipiscenda possessionis quis experitur.
22. Possessione nullus sine causa cognitione privandus.
23. Qua in re illa cognitio consistat.
24. Quis iudex de eo Interdicto cognoscat.
25. Interdicto recuperanda possessionis quaritur prius de spoliatione, quam Titulo. Et cur?
26. Quid si Spoliator careat Titulo.
27. In Interdicto retinenda possessionis; causa possessionis, & hoc jure, peragitur.
28. Recredienti cui adjudicentur.
29. Titulus Canonicus quis.

Ostrema pars tractationis Beneficiorum consistit in controversiis seu *litibus* eorum.

Ex ratione cupiditatis, ambitionis & fraudum, ferè sunt infinita. *vid. Clem. 2. de iudic.*

In iis vult Papa Clemens V. *d. Clem. 2. procedi de plano, & sine strepitu ac figura iudicii; Quid autem*
hæc

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV
32

hæc verba sibi velint, explicat *Clem. saepe contingit. de verbor. signific.*

Simpliciter super Beneficiis introducta, & ad titulum seu proprietatem pertinet & ad possessionem: ut not. *Cassiodor. d. decis. 9. num. 3.* etiam si sint motæ super iactationibus, & molestationibus, modo hæc narrentur super beneficiis ipsis, contra si tantum super possessionibus earum, quia casu isto solæ possessiones essent litigiosæ; perinde ac si de iis fuissent introductæ expressè; & tum ad beneficii proprietates non extenderentur lites. *Cassiodor. d. decis. num. 8. & decis. 4. num. 1. Petr. Gregor. de benefic. cap. 40. num. 2.*

Cum in Beneficiorum tractatum saepe incidat quæstio, num beneficium sit litigiosum: quomodo hoc discernatur à pacifico, de ea, antequam penitus ingrediamur intentionem nostram, videndum iudico; maximè cum ex ea effectus & utilitates colligantur plures.

Nempe; Beneficium per triennium pacificè possessum, nec in petitorio, nec in possessorio, potest controverti: per *Regul. Cancellaria. 33. confirmat. ex Sanct. Pragmat. & Concordat. Galliar. & Summi Pontificis tit. de Pacific. possessorib. juxta c. 1. de prescription. ut & dicitur infra.* Pendente lite de beneficio; si ex duobus electis litigantibus renuntiet aut moriatur, vel excludatur, alter; lite cum colligante superstitite non finitâ, procedi non potest ad electionem vel præsentationem alterius. *c. 1. & 2. ut lite pend. nihil innovet.* Provisus de beneficio animarum curam habente; sed litigioso; non tenetur se promovere ad Sacerdotium intra annum, sed tantum à tempore pacificæ possessionis: *c. commissæ. c. liter canon. de elect. in 6. vid. Rebuff. de pacific. possess. num. 167.* Litigiosum Beneficium, cum pendente lite, alterutro litigantium vivente, non sit conferendum, non tenetur acceptare Mandatarius; *d. c. fin. ut lite pend. in 6. Clem. 1. eod. Regula. Cancellar. 27. Rebuff. ad §. declarantes. ad verb. comprehensa. de mandat. Eccles. in Concordat. Rota decis. 582. incip. utrum. c. si hi. in anqu.*

Beneficium pacificè possidere dicitur, cui, nec in iudicio, nec extra, movetur quæstio juris vel facti. *Gloss. & Doct. in Clement. gratia. de rescript. Rota decis. 61. sufficit in novis fac. c. cum olim. 7. de dolo & conum. & ibi pacifica possessione gaudere. c. ex parte. 7. de testib.*

Litigiosum, sec. Gloss. in c. 1. ad verb. litigantibus. Ut lite pendent.

nihil. innov. in 6. dicitur, de cuius dominio vertitur questio inter petentem & possessorem judiciaria contentione vel precibus Principi aut judici oblati; & per eum Reo futuro cognitio. *Auth. litigiosa. Cod. de litigios. vid. Clem. 2. & ibi Gloss. Imol. Zabarell. Ut lite pend. &c.*

Verum est, iudicium quidem coeptum dicitur, (quod ad perpetuandam jurisdictionem Iudicis vocatione in jus; *c. gratum. 20. de offic. & potest. jud. delig.* Litigiosa tamen res non dicitur proprie, nisi litis facta sit pendentia.

6. Eam faciunt sex: 1. Citatio: 2. Emanata à iudice competente: 3. Ea ad citatum pervenerit; vel quominus, per eum steterit: 4. De qua re futura sit controversia ex tenore ejus percepti: 5. Ea litata: 6. Nuncius eam legitime & sufficienter insinuaverit. *Clem. cum litem junct. Glossa & Zabarella in verb. plenè. Ut lite pend. &c. Papa decis. 48.*
7. Non tamen simplex Citatio interrumpat prescriptionem; sed si sit cognita & per eam Reus instructus de causa propter quam citatur. *Guid. Papa decis. 416. num. 2. & sic intell. l. sicut omnes. l. cum non sumus. Cod. de prescript. 30. vel 40. annor. & Idem Papa decis. 488. num. 9.* Et sic secundum fines diversos potest lis pendere, & non pendere.
8. Pendere enim potest. Per 1. Libelli oblationem: *l. c. Cod. ut lite pend. nih. innov.* 2. Appellationem: *tot. tit. ff. Nihil novari appellat. pendente.* 3. Factam superiori relationem & consultationem: 4. Iudicis recusationem: *c. secundò requiris. c. cum speciali. de appellat. l. apertissimi. Cod. de judic.* 5. In integrum restitutionem: *tit. Cod. In integr. restit. postul. ne quid novi fiat.* 6. Libelli porrectionem Principi factam: *l. 1. & 2. Cod. Quando libell. Princ. oblat. lit. contest. fac.* 7. Iudicis impetrationem: *c. suggestum de judic. c. causam. de restit. Cardin. ad Clem. 2. ut lite pend. nih. innov.* 8. Causæ commissionem: *Cardin. d. loco.*
9. Beneficium etiam, sed quoad Actorem tantum, sit litigiosum per nudum Citationis decretum, licet ejus non facta Executio. Certus enim non est amplius certiorandus. *c. eum qui certus. de regul. jur. in 6. c. nò excommunicato. de rescript. l. 1. §. fin. ff. de act. empti.*
10. At, ut quis dicatur Possessor pacificus, requiritur ut ad citationis executionem, jurisque sui in iudicio exhibitionem ac terminorum omnium

Corvinus
De Personis
et Benef. Ecclesiasticis

G IV.
32

omnium observationem fuerit processum. §. *his autem. in hoc casu. tit. de pacific. possess. in Pragm. Sanct. & ibi Rebuff.*

Vitium litigiosi partem collitigantem afficit, non autem tertium I
qui non est in lite. *Rota decis. 3. ut lite pend. in Novis. Gloss. in l. creditor. ad verb. posse in fin. ff. Mandati. Felin. ad c. exceptio. vers. quinsò fallit. de except. Gomes ad Reg. de trien. possess. qu. 41.*

In lite ipse dicitur qui litem est contestatus: *c. super questionem. 12 §. intentionis. de offic. deleg. nec enim ante Litis contestationem proprie dicitur lis mota, c. ex parte. 2. de verb. signific. neque ante quis dicitur petere, sed magis velle petere: l. amplius non. 15. ff. rem ratam haberi.*

Est autem *Litis contestatio*, petitio proposita in iudicio, cum re- I 3
sponse rei sequente. *c. 1. & 2. de litis contestat. l. 1. Cod. eod. c. dudum. in 2. de election.*

Fit etiam per conventi negationem iudicalem. *Auth. offeratur. 14 Cod. de litis contestat. & ibi Baldus.*

Omnis ut dictum, in beneficio controversia est aut de *posse- 15*
rio aut petitorio.

Utramque movet is qui præsупponit sibi jus esse in beneficio, I 6
& ratione collationis habere *titulum*. Nam per Collationem Canonicam, etiam sine traditione tribuitur Jus in Beneficio. *c. execrabilis. §. porrò. ibi: Dummodo in eo ex collatione Canonica competat jus & c. de prabend. in 6. c. quorundam & c. accedens eod.*

Quare Beneficiatis, quamvis Ecclesiarum ipsarum, vel bonorum earum non sint Domini, sed potius Usuarii & Administratores; cum tamen loco Dominorum habeantur: *c. cum venerabilis. 6. de exception. datur actio in rem adversus eum qui beneficium possidet, aut detinet; Singulare enim est in Beneficiis, ut per Collationem canonicam etiam sine traditione jus tribuatur in Beneficio. d. c. execrabilis. §. porrò. & ibi Gloss. verb. competat. per Compostellan. ad c. cum Martinus. de Consir.*

Agitur & aliquando de proprietate Ecclesiarum inter Beneficia- I 7
tos, licet controversia non respiciat, eorum titulum, sed res ad eum pertinentes. *c. 2. ut litem non contestata, & c. ut quia dicitur una alteri subiecta, aut instituaturs controversia de decimis, aliisve juribus Ecclesiarum.*

c. di-

c. dilecti. 8. c. suggestum. 9. c. cum contingat. 20. de decim. c. ult. de iudic. Clem. 2. eod. c. ex literis. de dolo & contum. Quae controversiae ad hunc locum non pertinent: ubi tractamus tantum ea quae pertinent ad lites super Beneficiorum iure.

18 Certum ergo est, omnem litem super beneficio esse vel de possessione, vel de proprietate Beneficii, vel de utroque. Nam utrumque simul conjungi & una sententia terminari potest. *c. 2. c. cum dilectus. 6. de caus. possess. & propriet. Clem. un. eod.*

19 Frequentius tamen est, ut agatur prius de possessione; & lis incipiat de beneficio à possessorio; in quo & sequitur, controversia de proprietate seu iure tituli. Quia in beneficialibus causis defendi oportet possessionem aliquo colore tituli; cum sine infirmatione canonica teneri non possit beneficium. *c. beneficium. de rez. iur. in 6. c. ad decimas. de restitu. spoliator. in 6.* idque ne vitiosus deur ad beneficia ingressus. *c. unde eo qui mittit. in possess. causa rei serv. in 6.*

20 De possessione, ut de iure Civili tria redduntur Interdicta; appellata, adipiscenda, recuperanda & retinenda possessionis: §. *sequens divisio. 2. Instit. de Interdict.* sic & de iure Canonico. Vel enim illud agitur, ut adipiscamur beneficium possessionem, vel ut recuperemus eam, vel ut retineamus.

21 Interdicto adipiscendae possessionis in beneficiis agit Is qui beneficium habet titulum, alio possessioni eius incumbente. In quam novus Titularius induci non potest, nisi possessore coram Iudice vocato ad relinquendam occupatam detentionem: *c. licet Episcopus. 28. de prabend. & dignit. in 6.*

22 Quippe qui ex aliquo titulo, licet injusto possidet, possessione sua sine causa cognitione privari nec debet. *can. volumus. 16. quasi. 4. & sic intell. c. in literis. de restitu. spoliator. c. 2. d. caus. possess. & propriet. c. cum nostris. de concess. prabend.* Praesumptio enim iuxta detentionis est pro possessore, donec contrarium probetur. *l. fin. Cod. de rei vindic. l. qui nec accusare. Cod. de edendo. l. si ve possideris. Cod. de probation.*

23 Dicta causa cognitio consistit in discussione collationis petentis; num sit canonica, & an detentio possessoris sit injusta. *Archiepiscopus.*

CORVINUS
De Personis
et Benef. Ecclesiasticis

G IV.
32

con. ad c. olim. de rescript. & Joan. Andreas ad c. cum nostris. sup. Gloss.
2. de concess. prabend.

Hinc Interdictum adipiscendae possessionis Beneficiorum, plus²⁴
dicitur habere petitorii, quam possessorii; ac proinde de eo non co-
gnoscit Judex, qui tantum cognoscere potest de beneficiorum pos-
sessione, & non de proprietate: Guido Papa decis. 1. num. 3. Datus
de benefic. sect. 12. de action. & Judic. in causis Benefic. vers. de possessione,
ut & dictum infra.

Interdicto recuperandae possessionis; prius de spoliatione quarti²⁵
tur, quam de titulo: Nam si habens canonicum titulum, alio possi-
dente, possessionem nanciscatur auctoritate propria, jus quod habet
amittit, tanquam intrusus; c. cum qui. de prabend. & dignit. in 6. &
fit possessor violentus & illegitimus; l. extat enim. 13. ff. quod metus
caussa. l. pen. ff. ad Leg. Jul. de vi priv. l. si quis in tantam. 7. Cod. Unde
vi. potestque adversarius, (cum possessio in pari causa det jus tituli;
c. si à Sede. 31. de prabend. & dignit. in 6.) dicto recuperandae posses-
sionis Interdicto uti tanquam spoliatus; c. in literis. & tot. tit. de re-
stit. spoliator. Spoliatum autem ante omnia restituendum constat;
Clem. un. de causa possess. & propriet. can. 1. & 2. can. redintegrandae.
cum seq. 3. quest. 1.

Quod si violentus possessor & spoliator careat titulo ullo, quam²⁶
vis ideò, ut not. Dominic. ad c. cum qui. in 2. notab. de prabend. in 6. non
possit dici intrusus; attamen, tanquam violentus, per possessionem
illam; nisi vitium violentiae prius fuerit purgatum; §. aliquando In-
stit. de usucap. non poterit praescribere. l. sequitur. 4. §. quod autem. 6.
ff. §. furtiva. Inst. eod. Cum improba possessio privet omni juris be-
neficio. l. improba. 7. Cod. ff. de acquir. vel amitt. possess.

In Interdicto retinendae possessionis, quemadmodum Jure Civili²⁷
Praetor tuetur eum cujus jus in possessione est potentius, ut postea qua-
ratur de proprietate; t. 1. §. hoc Interdictum. & l. 2. ff. de Interdict. sic
de Jure Canonico fit in Beneficiis, ut causa prius possessionis pera-
gatur, quam ad iudicium proprietatis deveniatur. c. fin. de judic. nisi,
ut diximus, copulare velit Judex utrumque. c. 2. & c. cum dilectus. de
causs. possess. & propriet.

[Yyy]

In con-

28 In contentione porro beneficii super possessione ad iudicantur *Vindicia* seu *Recredentia*, quam vocant, ei qui prima facie videtur habere titulum magis apparentem & magis clarum. *l. fin. Cod. de E. dict. D. Adriani toll. not. in c. licet. de probat. d. c. cum venissent. de in integr. restit. c. ex insinuatione. de procurat. c. in literis. de restit. spoliat. Guido Papa. decis. 85. falsitatis objectæ probationibus suspensis; aut de aliis questionibus longiorem indaginem requirentibus, que in pleno examinantur possessorio. *Massuer. in praxi tit. de possessorio. vers. item si altera. Rebuff. in praxi benefic. tit. de sentent. executor. art. 1. Petr. Gregor. d. loc. num. 18. Davis. d. loco vers. siue autem.**

Titulus autem Canonicus est quilibet modus obtinendi Beneficia à jure approbatus. De quibus supra & *Rebuff. tract. de pacif. poss. num. 53. cum. seqq.*

TITULUS II.

De Sequestratione Beneficiorum.

SUMMARIUM.

1. Beneficia quando sequestranda.
2. Quibus casibus.
3. Sequester debet esse Ecclesiasticus.
4. Sequestrum violantis que pena.
5. Durante sequestro si moriatur ex litigantibus unus, quid debeat facere superstes.
6. Quid si aliqui ad defensionem Litis se petant admitti.

Quod si in controversia Beneficii non ita liqueat de alterutrius ex litigantibus titulo; sequestrare debent Judices Beneficium vel fructus ejus: Possunt enim & separant fructus, vel fructus & beneficium ipsum sequestrare. *Clem. 1. & ibi Gloss. ad verb. beneficium. de sequestr. poss. & fruct.*

Corvinus
De Personis
et Benefic. Ecclesiast.

G IV.
32